

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข. (2542). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ.2542.
- กฤษณา ภูตะคาม, สรศักดิ์ เหลี้ยวไชยพันธุ์ และ วิรัตน์ นีวัฒนนันท์. (2549). การพัฒนายาเตรียมลดน้ำตาลในเลือดจากพืชสมุนไพร ตอนที่ 2 : การคัดกรองฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือดของว่านกีบแรด ปัญจขันธ์ และเมลิ็ดแมงลัก. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ก่องกานดา ชยามฤต และ ลีนา ผู้พัฒนาพงศ์. (2545). สมุนไพรไทยตอน 7. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ : ประชาชน จำกัด.
- โครงการเบาหวานเปี่ยมสุข. (2550). “โครงการรณรงค์โรคเบาหวาน” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <http://www.HappyDm.org/html> (6 กุมภาพันธ์ 2551)
- จุไรรัตน์ เกิดดอนแฝก. (2548). สมุนไพรบำบัดเบาหวาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- คารณี อ่อนชมจันทร์. (2551). “สถานการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพและการแพทย์พื้นบ้าน”. กลุ่มงานแพทย์พื้นบ้าน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <http://www.dtam.moph.go.th/indigenous> (6 กุมภาพันธ์ 2551)
- เทพ หิมะทองคำ และคณะ. (2548). ความรู้เรื่องเบาหวาน ฉบับสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์ จำกัด.
- นภคล ทองนพเนื้อ. (2544). กระบวนการเรียนรู้และการสืบทอดภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรเป็นอาหารและยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทวัน บุญยะประภัศร. (2540). บอระเพ็ด. จุลสารข้อมูลสมุนไพร ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2540 : 6-8.
- นันทวัน บุญยะประภัศร และ อรนุช โชคชัยเจริญพร. (2539). สมุนไพรพื้นบ้าน เล่ม 1. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- นิจศิริ เรืองรังษี และ พยอม ดันติวัฒน์. (2534). พืชสมุนไพร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

- ปราณี ชาลิตำรง และคณะ. (2544). การศึกษาพิษเรื้อรังของใบจี้เหล็กในหนูขาว. การประชุม
วิทยาศาสตร์การแพทย์แห่งชาติ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์.
- ปรีชา อุปโยคิน, เสาวภา พรศิริพงษ์, พร้อมจิต ศรีถัมภ์, พรทิพย์ อุกุรัตน และ วิจิต เปานิล.
(2540). การประเมินผลการพัฒนาสมุนไพร และผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อเป็นยา.
กรุงเทพ ฯ : พี. เอ. ลีฟวิง จำกัด.
- ปีตมา สุนทรสารทูล. (2543). เห็ดหลินจือ. จุลสารข้อมูลสมุนไพร ปีที่ 18 ฉบับที่ 1. กรุงเทพ ฯ :
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรรณนิภา ชุมศรี. (2542). สวนนานาพฤกษสมุนไพร. พิมพ์ครั้งที่ 2. โครงการวิจัยปลูกและรวบรวม
พันธุ์พืชสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พันธิ์ตรี มะลิสวรรณ. (2546). สมุนไพรบำบัดโรคเบาหวาน. กรุงเทพฯ : ยูทีไลซ์.
- พิศุทธิพร นำใจ. (มปป.). สมุนไพร สรรพคุณและประโยชน์เพื่อนำไปใช้. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : ต้นธรรม สำนักพิมพ์.
- พิรพงษ์ สุตสงวน. (2550). เบาหวานกับโรคแทรกซ้อน (1) โรคแทรกซ้อนชนิดเฉียบพลัน. วารสาร
ชีวิต ปีที่ 9 ฉบับเดือน มิถุนายน 2550 : 70-71.
- เพ็ญโฉม พึ่งวิษา, รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล และ สุจิตรา ทองประดิษฐ์โชติ. (2542). ฤทธิ์ลดน้ำตาลใน
เลือดของสารสกัดจากขลุ้. วารสารสมุนไพร ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 : 18-22.
- เพ็ญนิภา ทรัพย์เจริญ. (2549). คู่มือเภสัชกรรมแผนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : ศูนย์พัฒนาตำรา
การแพทย์แผนไทย มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา.
- ภาณุทรรสน์. (2547). สมุนไพรสารสำคัญ : วิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์แล้ว. กรุงเทพ ฯ :
หอสมุดกลาง 09.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2548). เอกสารสอนชุดวิชาอาหารบำบัดโรค. พิมพ์ครั้งที่ 6.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มานิช วามานนท์ และ เพ็ญนิภา ทรัพย์เจริญ. (2537). ยาสมุนไพร สำหรับงานสาธารณสุขมูล
ฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- มาลี บรรจบ และ สุจิตา ไชยราช. (2541). การศึกษาสรรพคุณลดน้ำตาลในเลือดของพันธุ์ไม้ไทย.
สถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- เมธินี ปั้นเฉย. (2548). ความรู้และพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวาน. เอกสาร
วิชาการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก.

- รัฐพร โลหะวิศวานิช, ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนุกิจ และ วราภณ วงศ์ถาวรวัฒน์. (2549). ผลการให้
 ความรู้และคำปรึกษาโดยเภสัชกรคลินิกแก่ผู้ป่วยนอกโรคเบาหวาน. วารสารวิจัย
 วิทยาศาสตร์การแพทย์. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 :19-40. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
 สิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล. (2536). สมุนไพรรักษาโรคเรื้อรังบางชนิด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ :
 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล, พร้อมจิต ศรีลัมพ์, วงศ์สถิตย์ นั่วกุล, วิจิต เปานิล, สมภพ ประธานธูรา
 รักษ์ และ นพมาศ สุนทรเจริญนนท์. (2542). สมุนไพร : ยาไทยที่ควรรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1.
 กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- โรงพยาบาลตองครักษ์. (2550).สรุปผลงานประจำปีงบประมาณ 2550.
- วงศ์สถิตย์ นั่วกุล และ อรัญญา ศรีบุศราคม. (2551). ฮวานจ็อก สมุนไพรในกระแส. จุลสารข้อมูล
 สมุนไพร ปีที่ 25 ฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วัลย์ลดา หงษ์ทอง และ นฤมล รื่นไวย์. (2543). สมุนไพร : การใช้อย่างถูกวิธี. พิมพ์ครั้งที่ 1.
 กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ธนาคารทหารไทย
 จำกัด (มหาชน).
- วิชัย เอกพลากร. (2549). การประเมินความเสี่ยงต่อเบาหวาน. วารสารสถานการณ์สุขภาพประเทศ
 ไทย ปีที่ 2 ฉบับที่ 8 ม.ค. 2549 :1-6. สำนักงานพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ.
- วิฑูรย์ พลาจุฑาต์. (2539). พืชสมุนไพรและยาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครศรีธรรมราช : วุฒิสานส์.
- วิทย์ เทียงบูรณธรรม. (มปป.). พจนานุกรมไทย ฉบับมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ ฯ : นันธชัย.
- วิทยา ศรีดามา. (2541). การดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวาน. โครงการตำราจุฬาอยุธยาศาสตร์ คณะแพทย
 ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ ฯ : ยูไลตี้ พับลิเคชั่น.
- วิมล ศรีสุข. (2551). อบเชยกับโรคเบาหวาน. จุลสารข้อมูลสมุนไพร ปีที่ 25 ฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ ฯ :
 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิลาวณีย์ พร้อมพรหม. (2546). ผลของพืชสมุนไพรพื้นบ้านต่อระดับน้ำตาลกลูโคสในเลือดของหนู
 ที่ทำให้เป็นเบาหวาน. ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยาศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิวัฒน์ ตีลาสำราญ. (2537). การสำรวจการใช้พืชสมุนไพรรักษาตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มารับ
บริการ ณ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาเภสัชกรรม
เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิศาล เยาวพงษ์ศิริ. (2550). เบาหวาน-หากแก้ไขปัญหาให้ตรงเหตุ. มติชน: 9.

วุฒิ วุฒิธรรมเวช. (2540). สารานุกรมสมุนไพร : รวมหลักเภสัชกรรมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ
: โอเดียนสโตร์.

ศิริพงษ์ ปัญจะนิตย์. (2540). เบาหวานรักษาอย่างไรจึงบรรเทาให้หายขาด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์กั้งหัน.

สถาบันวิจัยสมุนไพร. (2551). **เจียวู้หลาน**. สถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา.

<http://www.dmsc.moph.go.th/webroot/secretary/Homepage/news47/January/7.html>.

(5 ก.ย. 2551)

สถาบันวิจัยสมุนไพร. (2551). **ปลาไหลเผือก**. สถาบันวิจัยสมุนไพร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา.

http://www.plantgenetic-rspg.org/herbs/herbs_09_8.htm (15 ก.ย. 2551)

สมบัติ พุ่มสาขา. (2529). การศึกษาผลของสมุนไพรต่อหนูที่ถูกเหนี่ยวนำให้เป็นเบาหวานด้วย
แอลดอลแซน. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.

สมพร ภูதியานันต์. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทย ว่าด้วย สมุนไพรกับการ
การแพทย์แผนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่ : ศูนย์การพิมพ์.

สมพร ภูதியานันต์. (2546). **สมุนไพรใกล้ตัว เล่ม 6 ว่าด้วยสมุนไพรที่เป็นพิษ**. พิมพ์ครั้งที่ 8.
เชียงใหม่ : ศูนย์การพิมพ์.

สมภพ ประธานธรรารักษ์, ศรีณย์ กอสนาน, ปรีชา มณฑกานติกุล, นริศรา เทวพันธ์กุล และ มีนา

ผจงรักษ์. (2546). การให้คำปรึกษาด้านสมุนไพรของเภสัชกรชุมชน. วารสารวิชาการ
สาธารณสุข; 13 (5) :804-812.

สำนักงานข้อมูลสมุนไพร. (2540). **ข่าว ความก้าวหน้า...สมุนไพร**. จุลสารข้อมูลสมุนไพร ปีที่ 14
ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานข้อมูลสมุนไพร. (2541). **ข่าว ความก้าวหน้า...สมุนไพร**. จุลสารข้อมูลสมุนไพร ปีที่ 15
ฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สำนักงานข้อมูลสมุนไพร. (2551). **ฤทธิ์ต้านเบาหวานของมะตูม**. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *[ระบบออนไลน์]*. แหล่งที่มา.
www.medplant.mahidol.ac.th/document/correct.asp. (6 กรกฎาคม 2551)
- สำนักงานข้อมูลสมุนไพร. (2551). **เปรียบเทียบสมุนไพรลดน้ำตาลในเลือดในหนูขาวที่เป็นเบาหวานจาก alloxan**. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *[ระบบออนไลน์]*. แหล่งที่มา. www.medplant.mahidol.ac.th/document/correct.asp. (6 กรกฎาคม 2551)
- สำนักงานข้อมูลสมุนไพร. (2551). **Cinnamaldehyde สารต้านเบาหวานที่มีประสิทธิภาพ**. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *[ระบบออนไลน์]*. แหล่งที่มา.
www.medplant.mahidol.ac.th/document/correct.asp. (10 สิงหาคม 2551)
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2543). **คู่มือผลิตภัณฑ์ยาจากสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. โครงการพัฒนาตำรา กองทุนสนับสนุนกิจกรรม มูลนิธิแพथ์แผนไทย พัฒนา สถาบันการแพथ์แผนไทย.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก. (2550). **สรุปผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2550**. เอกสารวิชาการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก.
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอองครักษ์. (2550). **สรุปผลงานประจำปีงบประมาณ 2550**.
- สำนักโรคไม่ติดต่อ. (2551). **ข้อมูลจำนวนและอัตราป่วย-ตายจากโรคเบาหวาน พ.ศ.2544-2550**. กลุ่มงานส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. *[ระบบออนไลน์]*. แหล่งที่มา.
http://ncd.ddc.moph.go.th/ncd%20web1/Cncd/bureauncd.htm (10 ต.ค. 2551)
- สุนทร ตันพานันท์ และ วลัย อินทร์ทรัพย์. (2532). **คู่มือโรคเบาหวาน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สุภาวิณีการพิมพ์.
- สุรเกียรติ์ อาชานุกาพ. (2546). **ร้อยเรื่อง ร้อยโรค เบาหวาน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : โฮลิสติกพับลิชชิง.
- แสงไทย แก้วไทย. (2548). **เจาะลึกผลวิจัยสมุนไพรยอดนิยม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : ปิรามิด.
- อภิชาติ วิชญ์รัตน์. (2546). **ตำราโรคเบาหวาน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ ฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.
- อรุณพร อิฐรัตน์ และคณะ. (2545). **ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยของหมอพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย**. สงขลานครินทร์เวชสาร ปีที่ 20 ฉบับที่ 2.

- อังคณา เผ่าเผด็จการ, นภาพรรณ พงษ์พวงเพชร, สุรินทร์ พงษ์สามารถ, สมลักษณ์ พวงชมภู และ
 สุกัญญา เกษฏานนท์. (2544). **ฤทธิ์ลดน้ำตาลในเลือดของเห้ม**. คณะเภสัชศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาทร รวีไพบูลย์ และคณะ. (2533). **การใช้สมุนไพรของผู้ป่วยที่มารับบริการที่โรงพยาบาลชุมชนใน
 จังหวัดนครปฐม**. วารสารกรมการแพทย์, 18 (5) : 232-238.
- อารีวรรณ เอ็มโกษา. (2523). **การศึกษาน้ำตาลจากใบมะยมต่อระดับน้ำตาลในเลือดของหนูตัวผู้ที่ไม่
 ไม่เป็นและเป็นเบาหวาน**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
 ชีววิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุไรวรรณ เพิ่มพิพัฒน์, ดอรส ลีลากุลธนิต และ วินนา งามวัฒน์. (2525). **ฤทธิ์ของหมากดิบน้ำค้าง
 ในการลดน้ำตาลในเลือด**. วารสาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ : 24 (4) : 193-204
- เอมอร โสมนะพันธุ์. (2543). **หม่อน**. จุลสารข้อมูลสมุนไพร ปีที่ 17 ฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะ
 เภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โอภาส เชษฐากุล และ พัชรี ตั้งตุลยางกูร. (2540). **สมุนไพรต้านเบาหวาน : รวบรวมสมุนไพรที่มี
 รายงานการทดลอง และประสบการณ์ที่ใช้ได้ผล**. พิมพ์ครั้งที่ 1. โครงการสมุนไพร
 ฟังตนเอง มุลินธิสุขภาพไทย.
- Balde NM., Youla A., Blade MD., Kake A., Diallo MM., Blade MA., Maugendre D. (2006).
**Herbal Medicine and treatment of diabetes in Africa : an example
 frome Guinea**. Diabetes Metab 2006;32:171-175
- Hou CC., Lin SJ., Cheng JT., Hsu FL. (2003). Antidiabetic dimesic guianolides and a lignan
 glycoside from Lactuca. **Indica**. J Nat Prod 2003 May; 66 (5) : 625
- Kleinman A. (1980). **Patients and healers in the context of culture**. Berkerley:
 University of California Pres.
- The Expert Committee on the Diagnosis and Classification of Diabetes Mellitus.
 (1997). Report of the Expert Committee on the Diagnosis and Classification
 of Diabetes Mellitus. **Diabetetes Care**, 20, 1183-1197.
- Zimmet P., Allberti KG., Show J. (2001). **Global and societal implications of the diabetes
 epidemic**. Nature 2001; 414:78